

ALGEMENE VERGADERING

ONDERWERP
Evaluatie verkiezingen
2019

PROGRAMMA
Algemeen

PORTEFEUILLEHOUDER
mw. ir. H.C. Klavers

Voorstel

Kennismemen van de evaluatie van de waterschapsverkiezingen 2019.

Samenvatting

Op 20 maart 2019 hebben de waterschapsverkiezingen plaatsgevonden. Binnen het waterschap zijn deze verkiezingen geëvalueerd. Deze notitie gaat in op de evaluatie van het project binnen ons waterschap en de evaluaties die landelijk zijn uitgevoerd.

Op basis van het besluit van de Algemene Vergadering van 31 oktober 2017 is het project binnen het waterschap geëvalueerd. De vooraf gestelde doelstellingen zijn ruimschoots gehaald:

- De verkiezingen zijn rechtsgeldig verlopen.
- Er zijn geen bezwaar-en/of beroepsprocedures gevoerd met betrekking tot de registratie, het kiesregister, de kandidaatstelling, de stemuitslag en de benoemingen.
- Er is een uitgebreide campagne gevoerd waarmee een groot deel van de inwoners in het beheergebied is bereikt.
- De communicatie-en organisatiekosten zijn binnen het beschikbare budget gebleven.
- Het inwerkprogramma voor de gekozen bestuursleden is goed verlopen.
- De samenwerking met de provincie en de gemeenten was uitstekend.

Landelijk zijn de verkiezingen geëvalueerd door onder meer de Unie van Waterschappen, het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de Kiesraad. In de notitie zijn ter informatie de belangrijkste bevindingen en aanbevelingen uit deze evaluaties weergegeven.

Relevante kaders

Waterschapswet, Kieswet

Lelystad, 21 januari 2020

het college van Dijkgraaf en Heemraden,

de secretaris-directeur,

de dijkgraaf,

ing. W. Slob MSc.

ir. H.C. Klavers.

Toelichting

Inleiding

Op 20 maart 2019 hebben de waterschapsverkiezingen plaatsgevonden. Deze verkiezingen zijn inmiddels op diverse plaatsen geëvalueerd. Deze notitie gaat in op de evaluatie van het project binnen Waterschap Zuiderzeeland en de evaluaties die landelijk zijn uitgevoerd. Dit heeft geleid tot een aantal aandachtspunten en aanbevelingen die in de aanloop naar de waterschapsverkiezingen in maart 2023 meegenomen kunnen worden.

Evaluatie project verkiezingen waterschap Zuiderzeeland

Medio 2017 is het waterschap gestart met de voorbereidingen van de waterschapsverkiezingen. Een voordeel hierbij was, dat deze verkiezingen voor de tweede keer gelijktijdig zijn gehouden met de verkiezingen voor Provinciale Staten. Tevens hebben de gemeenten de stembusverkiezingen voor de tweede keer georganiseerd. Hierdoor kon gebruik gemaakt worden van de ervaringen uit 2015.

Doelstellingen Waterschap Zuiderzeeland

De AV heeft op 31 oktober 2017 ingestemd met de aanpak van de waterschapsverkiezingen 2019. Uitgangspunt was, dat het waterschap in de voorbereiding van de verkiezingen zoveel mogelijk centraal laat regelen door de Unie van Waterschappen en een goede samenwerking met de gemeenten en de provincie op zou zoeken. In de communicatie houdt het waterschap de rollen zuiver en richt zich alleen op het feit dat er verkiezingen zijn. Daarnaast organiseert het waterschap met een omgevingsbewuste aanpak een inwerkprogramma voor de nieuw gekozen bestuursleden dat bijdraagt aan een professioneel bestuur en teambuilding van de AV.

De vooraf gestelde doelstellingen zijn ruimschoots gehaald:

- De verkiezingen zijn rechtsgeldig verlopen.
- Er zijn geen bezwaar-en/of beroepsprocedures gevoerd met betrekking tot de registratie, het kiesregister, de kandidaatstelling, de stemuitslag en de benoemingen.
- Er is een uitgebreide campagne gevoerd waarmee een groot deel van de inwoners in het beheergebied is bereikt.
- De communicatie-en organisatiekosten zijn binnen het beschikbare budget gebleven.
- Het inwerkprogramma voor de gekozen bestuursleden is goed verlopen.
- De samenwerking met de provincie en de gemeenten was uitstekend.

Terugblik langs drie sporen

Het plan van aanpak is uitgevoerd langs drie sporen, te weten rechtsgeldige verkiezingen, communicatie en inwerkprogramma. De evaluatie is eveneens uitgevoerd via deze sporen. De formatie is buiten deze evaluatie gehouden, omdat hieraan op een andere wijze aandacht is besteed.

I Rechtsgeldige verkiezingen

Doelstellingen

• Inzetten op een soepele samenwerking met de gemeenten. Zij zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de verkiezingen.• Bieden van adequate ondersteuning bij het benoemingsproces van de geborgde zetels.• Bieden ondersteuning bij installatie van toetredende bestuursleden.• Aan formele momenten communicatief aandacht besteden.

Voor 18 van de 25 zetels in de AV hebben verkiezingen plaatsgevonden, omdat deze zijn toebedeeld aan de categorie ingezetenen. Het waterschap was verantwoordelijk voor de registratie, kandidaatstelling en het vaststellen van de definitieve uitslag. Hiervoor is binnen het waterschap een centraal stembureau ingesteld. De gemeenten waren verantwoordelijk voor de feitelijke uitvoering van de stembusverkiezingen. De bestuurders voor de geborgde categorieën zijn benoemd door LTO Noord (3 zetels ongebouwd), de Kamer van

Koophandel (3 zetels voor bedrijven) en de Vereniging van Bos- en Natuurterreineigenaren (1 zetel voor natuur).

De verkiezingen zijn rechtsgeldig verlopen. Er zijn geen bezwaar en/of beroepsprocedures gevoerd met betrekking tot het kiesregister, de kandidaatstelling, de stemuitslag en de benoeming. Bij de registratie, de kandidaatstelling en de benoemingsprocedure is gebruik gemaakt van draaiboeken die de Unie van Waterschappen heeft opgesteld. Alle stappen die in het proces gezet moesten worden zijn vastgelegd in de Kieswet en de Waterschapswet. Het waterschap heeft alle stappen gezet die voorgeschreven zijn. De zittingen van het centraal stembureau zijn zonder problemen verlopen. Het aantal uitgebrachte geldige stemmen was hoger dan in 2015: 154.022 ten opzichte van 124.181. Het opkomstpercentage was ook hoger: 49,1% ten opzichte van 41,8%.

Consequentie besluit hertelling stemmen provinciale staten

De AV heeft op 27 maart 2019 's middags een besluit genomen tot toelating van de nieuwe leden van de AV op basis van de op dat moment beschikbare informatie. In de avond van 27 maart 2019 hebben Provinciale Staten van Flevoland besloten tot hertelling van de stemmen.

De Commissaris van de Koning heeft de voorzitter van het waterschap officieel op de hoogte gesteld, dat er een hertelling zou komen. Deze hertelling had consequenties voor de toelating van de heer Gijsberts als lid van het algemeen bestuur op 28 maart 2019. Op grond van artikel 31 van de Waterschapswet is het lidmaatschap van het algemeen bestuur namelijk niet verenigbaar met het lidmaatschap van Provinciale Staten. Door de hertelling bleef de heer Gijsberts lid van Provinciale Staten en kon hij niet worden toegelaten tot het algemeen bestuur van het waterschap.

De AV heeft op 27 maart 2019 een besluit tot toelating genomen. Op grond van de Kieswet is dit besluit onherroepelijk. Dit is gecontroleerd bij de Kiesraad en dit is schriftelijk door de Kiesraad bevestigd.

Op donderdagmiddag 28 maart 2019 om 13.00 uur heeft bij het waterschap spoedoverleg plaatsgevonden om de ontstane situatie te bespreken. De voorzitter van het waterschap heeft het besluit genomen de uitvoering van het AV-besluit tot toelating op te schorten tot het moment dat betrokkene geen lid van provinciale staten meer is (17 april). De voorzitter was het enige bestuursorgaan, dat dit besluit kon nemen. De oude AV bestaat immers niet meer en de nieuwe AV was er nog niet. Op 28 maart 2019 zijn 24 leden van het nieuw gekozen algemeen bestuur geïnstalleerd.

Hertelling stemmen provinciale staten

Op donderdag 11 april 2019 zijn de stemmen voor de verkiezing van provinciale staten opnieuw geteld. In het Kiesbesluit is bepaald dat, als er sprake is geweest van een gecombineerde stemming (zoals op 20 maart jl. het geval was) er een waarnemer aanwezig moet zijn van het centraal stembureau van de verkiezing waarmee gecombineerd is. Het stembureau van het waterschap heeft onder de medewerkers een oproep gedaan om toezicht te houden op het correcte verloop van de hertelling bij de zes gemeenten. Er waren voldoende aanmeldingen om gedurende de hele dag bezetting te hebben op de locaties. Hoewel er na de hertelling kleine verschillen waren, bleef de uitslag hetzelfde. Er zijn geen grote fouten geconstateerd. Nadat de hertelling was uitgevoerd en de nieuwe statenleden op 17 april waren geïnstalleerd, kon de heer Gijsberts uiteindelijk op 7 mei 2019 alsnog geïnstalleerd worden als het 25ste lid van het algemeen bestuur.

Samenwerking gemeenten

De samenwerking tussen het waterschap en de gemeenten is goed verlopen en als positief ervaren. Er is een aantal bijeenkomsten georganiseerd met medewerkers die verantwoordelijk waren voor de uitvoering van de verkiezingen. Hierbij werden afspraken gemaakt over het versturen van de stembescheiden, de plakborden en het doorgeven van de uitslagen. Speciaal moet genoemd worden de samenwerking met en de ondersteuning van het centraal stembureau van het waterschap door de mensen van de gemeente Lelystad. Deze verliep net als in 2015 zonder problemen. Voor de gelegenheid zijn in overleg met de desbetreffende gemeenten twee bijzondere

stemlokalen ingesteld, te weten gemaal Wortman in Lelystad en de Poldertoren in Emmeloord.

Het verdient aanbeveling voor 2023 wederom tijdig in te zetten op het bouwen van een goede relatie met de gemeenten.

Samenwerking provincie

De samenwerking met de provincie is goed verlopen. In 2015 volgden tal van provincies in de communicatie een eigen koers. Dit was deze keer anders. Er was sprake van chemie tussen de bestuurders en de ambtelijke werkgroepen. Mede daardoor is prima samengewerkt op de volgende onderdelen:

- In gesprek met leerlingen op ROC
- Samen stem uitbrengen op gemaal Wortman
- Stempotlood in de Flevolandse bibliotheken
- Thematafels in de bibliotheken
- 3d street art op diverse locaties zoals bibliotheken en scholen
- Gezamenlijke verkiezingskrant
- Makelaars/ triangelborden

Publicatie voorlopige uitslag gemeenten

Transparantie en controleerbaarheid van de uitslag zijn van essentieel belang om vertrouwen te kunnen hebben en houden in de uitslag van de verkiezingen. Door een wijziging van de Kieswet zijn de gemeenten sinds maart 2019 verplicht de processen-verbaal en de gemeentelijke totaalstellingen zo snel mogelijk op de gemeentelijke website te publiceren.

De gemeenten hebben de voorlopige uitslagen op donderdag 21 maart op hun website gepubliceerd. Het waterschap heeft de totale voorlopige uitslagen bekend maken in het verkiezingscafé op dondermiddag om 16.00 uur.

II Communicatie

Doelstellingen

• De boodschap is dat er verkiezingen zijn (een neutrale boodschap)• Geen inzet voor partijpolitieke campagne activiteiten• Er wordt geen lijsttrekkersdebat georganiseerd• Communicatiestrategie is uitgangspunt• Waterschap zet in op feit dat er verkiezingen zijn• Partijen moeten inhoudelijke keuzes maken en standpunten duidelijk maken• Speciale aandacht voor jongeren• Er komt een gezamenlijke verkiezingskrant met de provincie

Unie van waterschappen

De aanpak was gericht op het houden van rechtsgeldige en rechtmatige verkiezingen. Hiervan afgeleid was het faciliteren van landelijke, centrale activiteiten voor de waterschapsverkiezingen. De Unie pakt de onderdelen op, waarbij een landelijke aanpak tot meer efficiëntie zou leiden in plaats van een individuele voorbereiding door ieder waterschap. De Unie speelt een grotere rol bij de communicatie met ruimte voor regionale uitwerking.

De Unie is samen met de waterschappen een gezamenlijke campagne gestart voor de verkiezingen. Dit was onder leiding van reclamebureau GH+O. Deze campagne had als doel zoveel mogelijk stemmers naar de stembus te trekken, dat wil zeggen opkomstbevordering. Het bleek een geslaagde pilot van deze samenwerking in de verkiezingscampagne tussen alle waterschappen.

Boodschap

- De kiezer weet dat er verkiezingen zijn voor provincies en waterschappen.
- De kiezer kent de taken van het waterschap, daarin treden de waterschappen met één gezicht naar buiten.
- De kiezer weet dat er wat te kiezen valt. De partijen slagen erin op regionaal niveau kenbaar te maken welke keuzes zij maken.
- Er wordt weer gebruik gemaakt van een digitale stemhulp. De Unie verzorgt de Europese aanbesteding.

Regionale communicatie

Voor de campagneactiviteiten is gekozen voor een regionale aanvulling op de landelijke campagne van de Unie van Waterschappen. Hierbij is een vergelijkbaar spoor gevolgd als in 2015, wat betreft de communicatiemiddelen en toon: neutraal ten opzichte van de kandidaten; enthousiast en informatief ten opzichte van onze projecten. Wel is de inzet van social media sterker geweest dan in 2015. Teven is besloten in Unieverband mee te doen met de landelijke campagne, en deze ook een regionale invulling te geven. De landelijke campagne richtte zich op de aansprekende thema's: klimaat, waterveiligheid en waterkwaliteit.

III Inwerkprogramma

Doelstellingen

• Bijdragen aan een professioneel bestuur en teambuilding AV• Inhoud communicatiestrategie is het perspectief voor rol, gedrag en houding van de bestuurders• Omgevingsbewuste aanpak• Het programma is gezamenlijk en op inhoud algemeen met een facultatieve verdiepingsslag later in de tijd.

Na de installatie van de bestuurders is een inwerkprogramma verzorgd om de bestuurders goed beslagen ten ijs te laten komen. De focus lag op kennismaken met de organisatie, bezoek aan objecten, uitleg inhoud dossiers, overdrachtdossiers, werkwijze organisatie, werkwijze bestuur en vaardigheidstrainingen. Verder zijn zaken als integriteit en teambuilding aan de orde gekomen.

De informatieoverdracht van de organisatie naar het nieuwe bestuur is op twee manieren opgepakt. Enerzijds door middel van e-learning, korte filmpjes met informatie over belangrijke onderwerpen en thema's. Anderzijds door een informatieavond op 2 april waarbij de nieuwe bestuursleden kennis konden maken met de organisatie. In vervolg daarop is op 9 en 10 april een tweedaagse georganiseerd voor het nieuwe bestuur die in het teken stond van teambuilding en nadere kennismaking. Het inwerkprogramma werd op 26 april afgesloten met een excursie door het beheergebied op een elektrische fiets 'Tocht met Vaart'.

Vragenlijst AV leden (zie presentatie facts & figures)

Begin september is een vragenlijst uitgezet bij de fractievertegenwoordigers waarin de activiteiten van het waterschap rondom de verkiezingen en het inwerken zijn geëvalueerd. Negen AV-leden hebben de vragenlijst ingevuld. Op basis van de reacties kan worden geconcludeerd, dat de AV-leden tevreden waren over de bijeenkomsten die zijn georganiseerd voor de kandidaat bestuursleden. Ook was men tevreden over de informatievoorziening door het waterschap over het proces rondom de verkiezingen en over het verloop van de bekendmakingen van de voorlopige uitslag en de officiële uitslag. De communicatiecampagne van het waterschap vond men een goede en nuttige aanvulling op die van de belangengroepen zelf. Tot slot waren de respondenten tevreden over het inwerkprogramma.

Aanvullende evaluatie inwerkprogramma

Aan de fractievoorzitters is gevraagd of zij nog aanvullende opmerkingen hebben over de 1,5 daagse bijeenkomst, waarin is meegedacht over het collegeplan en de terugblik over het (in)formatieproces.

De fractievoorzitters geven aan het prettig te vinden mee te kunnen denken over het collegeplan en aan de voorkant de verwachtingen mee te kunnen geven. De volgende aanbevelingen worden meegegeven:

- Evaluatie na de zomer is wenselijk: Hoe kijk je terug op de periode?
- Niet een te vol inwerkprogramma; ruimte om elkaar goed te leren kennen, informele setting, is belangrijk.
- Hou bij het bepalen van de omvang van het inwerkprogramma er rekening mee dat de verkiezingsperiode zeer intensief is.

Ambtelijke evaluaties

Op ambtelijk niveau zijn ook evaluaties gemaakt op organisatorisch en uitvoeringsniveau, die gebruikt kunnen worden in de aanloop naar de verkiezingen 2023. In deze evaluaties zijn ook de ervaringen van en met de werkgroepen van de Unie van Waterschappen en die van en met de projectleiders van de gemeenten verwerkt.

Landelijke evaluaties

Ook landelijk is er geëvalueerd door onder meer de Unie van Waterschappen, de Kiesraad en het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Op hoofdlijnen treft u de belangrijkste bevindingen en aanbevelingen aan.

Unie van Waterschappen

Het doel van de campagne was de bekendheid van (het werk van) de waterschappen en de waterschapsverkiezingen onder het algemeen publiek te vergroten om op die manier de opkomst voor de waterschapsverkiezingen te verhogen. In de evaluatie wordt ingegaan op algemene punten, de communicatie en de stembulp. Verder is gekeken hoe de organisatie van de verkiezingen vanuit de Unie is verlopen. Er zijn aanbevelingen opgesteld voor de verkiezingen van 2023.

Aanbevelingen voor de Unie van Waterschappen

1. Het is aan te bevelen in de aanloop naar de verkiezingen van 2023 weer bijeenkomsten te organiseren.
2. De expertgroep moet de volgende keer weer draaiboeken, handleidingen en een QenA maken.
3. Zorg voor een goede kaart waarop de grenzen van de waterschappen duidelijk zijn.
4. Zet weer in op een gezamenlijke landelijke campagne.
5. Neem contact op met het ministerie van BZK over de opkomstbevorderende campagne
6. Organiseer weer samen met ProDemos de cursus "Actief in het waterschap" voordat de partijen hun kandidaatstellingsprocedures hebben afgerond.
7. Zet wederom een digitale stembulp in.
 - Zorg hierbij voor een leidende rol voor bestuurders bij de invulling van de stembulp, maar wel aandacht voor de relevantie en helderheid van de stellingen voor kiezers.
 - Het formuleren van enkele centrale stellingen kan behulpzaam zijn, maar is niet noodzakelijk gebleken.
 - Zorg voor een landelijke lancering van de stembulp met een aftrap van de campagne.

Kiesraad

De verkiezingen van 20 maart 2019 voor provinciale staten, waterschappen én kiescolleges zijn in algemene zin goed verlopen. Wel bleek opnieuw dat meervoudige verkiezingen op één dag complex en extra belastend zijn voor alle betrokken personen en instanties.

Bij de verkiezingen waren de gemeenten voor het eerst verplicht de processen-verbaal van de stembureaus op internet te plaatsen. Hetzelfde gold voor de elektronische bestanden. Gebleken is dat in veel gevallen niet of niet de juiste manier is gebeurd door de gemeenten. De gemeenten dienen de politieke groeperingen in de gelegenheid te stellen hun deelname via verkiezingsborden onder de aandacht van de kiezers te brengen. In de praktijk bleken enkele gemeenten om financiële redenen af te zien van het plaatsen van borden. Gemeenten mogen regels stellen over het plakken, maar deze beperkingen mogen niet in strijd zijn met de vrijheid van meningsuiting.

De samenwerking met de Kiesraad is door alle waterschappen als positief ervaren. De bereikbaarheid was goed, er waren ruimere openingstijden dan in 2015 en de reactietijd op vragen was kort.

De Kiesraad doet een aantal aanbevelingen, zoals de kleur van stempassen, de bezorging van stempassen bij kiezers, de publicatie van uitslagen en bestanden op internet, het plaatsen van verkiezingsborden en het decentraal hertellen, zoals in Flevoland is gebeurd.

Voor de waterschappen zijn de volgende aanbevelingen van belang:

- Zorg dat de kleuren van de stempassen voor de volgende verkiezingen logisch zijn, dus geel voor de statenverkiezingen en blauw voor de waterschappen.
- Zorg dat alle gemeenten aan politieke partijen de mogelijkheid bieden om hun deelname aan de verkiezingen onder de aandacht van de kiezers te brengen. Sommige gemeenten wilden dit niet doen. Dit leidt volgens de Kiesraad tot strijd met artikel 7 van de Grondwet (vrijheid van meningsuiting).

Ministerie Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

De minister van BZK constateert in haar brief van 14 juni 2019, dat gemeenten en openbaar lichamen samen met tienduizenden vrijwilligers veel inspanningen hebben geleverd om de verkiezingen goed te laten verlopen. De verkiezingen zijn goed verlopen. De Kiesraad komt ook tot dat oordeel. Zoals na elke verkiezing blijkt ook nu weer, dat er verbeteringen mogelijk zijn.

Het betreft zaken als: het tellen van de stemmen, openbaar maken processen-verbaal, digitale hulpmiddelen voor uitslagberekening en toegankelijkheid van de stemlokalen.

De neergaande trend in de opkomst van zowel de provinciale staten- (56,16%, hoogste sinds 1987) als de Europees Parlementsverkiezingen (41,9%, hoogste sinds 1989) is doorbroken. Ook de opkomst van de waterschapsverkiezingen (51,25%) is gestegen.

De afstemming van de Unie van Waterschappen met het ministerie van BZK over de opkomstbevorderende campagne is goed verlopen. Dit heeft geleid tot spotjes op radio en televisie waarop voor kiezers meer informatie te vinden was rondom het dubbel tellen. Het ministerie heeft drie filmpjes gemaakt met de voorzitter van de Unie van Waterschappen. Het verdient aanbeveling om ook voor de verkiezingen van 2023 contact met het ministerie van BZK op te nemen over de opkomstbevordering.

Financiën (bedragen zijn afgerond)

Raming AV voorstel 31-10-17	prognose	werkelijk	verschil
Vergoeding waterschapverkiezingen	€ 570.000	€ 278.000	€ 292.000*
Inhuur tijdens piekwerkzaamheden	€ 80.000	€ 21.500	€ 58.500
Inwerkprogramma	€ 15.000	€ 39.500	€ -24.500
Bekendheid verkiezingen	€ 60.000	€ 72.500	€ -12.500
Totaal	€ 725.000	€ 411.610	€ 313.500

* Is al eerder afgeraamd

De tabel hierboven laat in de kolom 'prognose' de inschatting zien uit het AV voorstel van 31 oktober 2017. In dit voorstel is een vrij gedetailleerde budgetverdeling gepresenteerd. De projectleider heeft de ruimte gekregen om financieel het project aan te sturen over het geheel van het budget. Dit met het oog op de door de AV meegegeven doelen. Op hoofdlijn kan het volgende worden geconcludeerd.

De waterschappen zijn een vergoeding verschuldigd voor de kosten die de gemeenten maken voor de organisatie van de waterschapsverkiezingen. De kosten voor Zuiderzeeland bedroegen in 2015 € 566.500. Naar aanleiding van de hoogte van de bijdragen in 2015 zijn er verschillende overleggen geweest tussen de Unie, de VNG en de ministeries van BZK en I&W. Dit heeft ertoe geleid, dat de bijdragen van de waterschappen op een lager bedrag zijn vastgesteld. Het Ministerie van I&W heeft op 9 mei 2019 gemeld, dat de bijdrage van Waterschap Zuiderzeeland € 278.000 is.

Er is relatief weinig geld uitgegeven voor de inhuur van personele capaciteit om piekwerkzaamheden op te vangen. Voor communicatieactiviteiten heeft geen inhuur plaatsgevonden, maar zijn er (in samenwerking met andere waterschappen) opdrachten aan de markt gegund. Daarnaast is veel werk verricht door de eigen medewerkers van communicatie. Voor de projectleiding

en het inwerkprogramma zijn twee medewerkers van de interne afdeling Programma en Projectmanagement vrijgemaakt. Daarnaast heeft een belangrijk deel van de Stafafdeling prioriteit gelegd bij de werkzaamheden voor de verkiezingen.

De gemaakte kosten voor het inwerkprogramma zijn hoger geweest dan in 2017 was geraamd. Enerzijds was € 15.000 gewoonweg niet voldoende voor de invulling van een degelijk inwerkprogramma. Anderzijds is een campagne georganiseerd om nieuwe bestuurders te werven. Het gaat daarbij om de cursus van Prodemos 'Politiek actief voor het waterschap'. De kosten hiervoor zijn in de tabel aan het begin van deze paragraaf opgenomen onder de noemer 'inwerkprogramma' maar waren hier eigenlijk geen onderdeel van.

Conclusie

Buiten het positieve financiële resultaat op de post 'Vergoeding Waterschapsverkiezingen' is uiteindelijk per saldo zo'n € 20.000 minder uitgegeven dan was begroot. Tevens is ervaren, dat het totale budget enkel toereikend is op het moment, dat er voldoende interne capaciteit kan worden vrijgemaakt. Voor de verkiezingen van 2019 is veel werk met eigen krachten gedaan. Om dat mogelijk te maken is ander werk getemporiseerd.

Er zijn ook kosten gemaakt die niet tot het proces van de verkiezingen behoren, maar daar wel direct een gevolg van zijn. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om kosten voor het integriteitsonderzoek, een nieuw bestuursprogramma, het afscheid van het oude bestuur, de installatie van het nieuwe bestuur en de kosten voor het inwerkprogramma van het nieuwe college van DenH.

Ten aanzien hiervan is opvallend dat dit meer was dan waar rekening mee was gehouden op basis van de ervaringen na de vorige verkiezingen. De verklaring daarvoor is, dat na de verkiezingen van 2015 er slechts een beperkte bestuurswissel was voor wat betreft de DenH leden. De afgelopen verkiezingen hebben ertoe geleid, dat alle heemraden nieuw zijn. Dit bracht dan ook een intensiever inwerkprogramma voor de heemraden met zich mee.

Personele consequenties

Geen

Financiële consequenties

Zie de paragraaf financiën hierboven.

Begrotingswijziging

Geen

Juridische consequenties

Geen

Consequenties voor Communicatie

geen

Bijlagen

- a. Communicatieactiviteiten
- b. Presentatie met facts & figures waterschapsverkiezingen
- c. Unie van Waterschappen: opbrengst evaluatiebijeenkomst waterschapsverkiezingen 18 april 2019
- d. Unie van Waterschappen: Evaluatie verkiezingen (CBCF 19-78b)
- e. Brief Kiesraad van 17 mei 2019: evaluatie verkiezingen voor provinciale staten, algemene besturen waterschappen en kiescolleges in Caribisch Nederland
- f. Brief Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van 14 juni 2019: evaluatie verkiezingen 20 maart 2019 en appreciatie Europees Parlementsverkiezing